

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การท่องเที่ยว นับเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศที่จะทำหน้าที่เป็นจักรกลสำคัญในการเพิ่มเงินตราให้กับเศรษฐกิจ ทั้งนี้เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีผลอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ การสร้างงาน การกระจายรายได้ มาตรฐานการครองชีพ ดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และมีผลต่อกิจกรรมการผลิตสาขาอื่น ๆ ในประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากผลทางสังคม เช่น การก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรีและความเข้าใจดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน โดยการท่องเที่ยวได้กลายเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีแนวโน้มการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วโดยก้าวเข้าสู่การท่องเที่ยวแบบมวลชน นับตั้งแต่ระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา และได้ขยายตัวเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน¹ โดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ กลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอันสำคัญ ที่ครอบคลุมทุกชนชั้นฐานะและทุกเชื้อชาติ ทั้งนี้เป็นผลพวงของปัจจัยต่าง ๆ จากการพัฒนาของโลกเรา ได้แก่ พลเมืองโลกมีเวลาว่างจากการทำมาหากินมากขึ้น เพราะมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระไป ฐานะทางเศรษฐกิจของชนชั้นกลางดีขึ้น การสื่อสารและการคมนาคมขนส่งก้าวหน้านำมากขึ้นทั้งในด้านความปลอดภัย ความรวดเร็วและราคาลดลง การตลาดการท่องเที่ยวเพื่อการค้ามีประสิทธิภาพกระจายไปทั่วถึงและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งการท่องเที่ยวได้กลายเป็นค่านิยมในวิถีการดำรงชีวิตสมัยใหม่ ดังนั้นในปัจจุบันเกือบทุกประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ก็ได้ใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญอีกสาขาหนึ่งในการเร่งรัดและส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ²

¹ วิวัฒน์ชัย บุญยักดิ์, "การท่องเที่ยว : การพัฒนาที่มีขีดจำกัด", จุลสารการท่องเที่ยว 7 (ตุลาคม 2531) : 1

² วุฒิเทพ อินทปัญญา และ จำลอง อติกุล. ผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2528), หน้า 13.

สำหรับประเทศไทยบทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นับได้ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยค่อนข้างสูง เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ที่นำเงินตราเข้าสู่ประเทศในเกณฑ์ที่สูงเสมอมา โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศต้องประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ อันเนื่องมาจากการที่ภาวะเศรษฐกิจของโลกโดยทั่วไปตกต่ำ สินค้าส่งออกของประเทศทั้งในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต้องประสบปัญหานานานับประการ ทำให้การส่งออกของสินค้าลดลงเป็นจำนวนมากทั้งในปริมาณและมูลค่า แต่ในขณะที่เดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับสามารถขยายตัวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศได้เป็นอย่างดี เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับรายได้จากการส่งสินค้าออก จะเห็นได้ว่ารายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้สูงเป็นอันดับ 2 ใน พ.ศ. 2521 เป็นจำนวนเงิน 8,894 ล้านบาท และสามารถทำรายได้สูงเป็นอันดับ 1 ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา จนถึง พ.ศ. 2532 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำรายได้เป็นจำนวนถึง 96,386 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1) ในปี พ.ศ. 2521 รายรับที่ได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 8.5 ของรายรับทั้งหมดที่ได้จากสินค้าออกและบริการ และเพิ่มเป็นร้อยละ 11 และร้อยละ 18.92 ใน พ.ศ. 2525 และ พ.ศ. 2532 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบรายรับจากบริการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถนำเงินตราเข้าประเทศสูงขึ้นเรื่อย ๆ จากร้อยละ 40.2 ของรายรับจากบริการ ใน พ.ศ. 2521 เป็นร้อยละ 52.78 ใน พ.ศ. 2532 (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.1 การเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับรายได้จากการส่งสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทย

หน่วย : ล้านบาท

สินค้าออก	2521	2523	2525	2527	2529	2530	2532
การท่องเที่ยว	8,894	17,765	23,879	27,317	37,321	50,024	96,386
ข้าว	10,424	19,508	22,510	25,932	20,315	22,703	45,462
ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	6,868	9,643	14,005	19,155	31,268	48,555	74,022
มันสำปะหลัง	10,892	14,887	19,752	16,600	19,086	20,661	24,012
ยางพารา	8,030	12,351	9,490	13,004	15,116	20,539	26,451

ที่มา : สรุปรายงานเศรษฐกิจ พ.ศ. 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1.2 สัดส่วนของรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2521-2532

หน่วย : ล้านบาท

สินค้าออก	2521	2523	2525	2527	2529	2530	2532
รายรับจาก สินค้าออก และบริการ(1)	104,374.7	175,569.3	216,472.4	246,261.6	319,145.9	405,286.2	509,543.8
รายรับจาก บริการ(2)	22,123.9	43,528.8	59,269.0	72,741.6	87,664.5	107,187.1	182,619.4
รายรับจาก อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว(3)	8,894.5	17,765.4	23,876.8	27,317.4	37,321.0	50,023.9	96,385.57
(3)/(1)x100	8.5	10.1	11.0	11.1	11.7	12.34	18.92
(3)/(2)x100	40.2	40.8	40.3	37.6	42.6	46.67	52.78

ที่มา : รายงานเศรษฐกิจรายเดือน ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากการขยายตัวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จะทำให้การท่องเที่ยวในประเทศไทยขยายตัวแล้วนักท่องเที่ยวชาวไทยได้มีส่วนทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยขยายตัวได้เช่นกัน กล่าวคือ รัฐได้เห็นบทบาทความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ซึ่งนอกจากจะมีความสำคัญในการช่วยลดปัญหาทางด้านดุลการชำระเงินของประเทศแล้ว ยังมีความสำคัญในการสร้างอาชีพ การกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ดังนั้น รัฐจึงได้ผนวกแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2512-2519)³

³ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย), หน้า 2.

นับแต่นั้นเป็นต้นมา คนไทยนิยมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แม้ว่าส่วนหนึ่งจะเป็นการเดินทางไปยังต่างประเทศ แต่การท่องเที่ยวภายในประเทศได้เริ่มเป็นที่สนใจของคนไทยมากขึ้นตามลำดับ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกตามแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น และส่วนหนึ่งเนื่องจากการเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวในประเทศหันมาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524) การพัฒนาการท่องเที่ยวได้กระจายไปสู่ภูมิภาคมากขึ้น เนื่องจากรัฐได้กำหนดนโยบาย และจัดทำโครงการพัฒนาเพื่อเป็นฐานให้เอกชนลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่กระตุ้นให้เกิดการลงทุนในด้านอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ต่อเนื่องกัน เพื่อเป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้ และนำความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค⁴

การพัฒนาการท่องเที่ยวได้เริ่มกันอย่างจริงจังในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (2525-2529) รัฐมีแนวนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 กล่าวคือขยายฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมให้แก่เมืองท่องเที่ยวหลักเพื่อให้เป็นแหล่งจ้างงาน โดยพัฒนาอุตสาหกรรม การค้า และบริการที่เน้นการใช้แรงงาน และวัตถุดิบของท้องถิ่น เน้นการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวให้มากขึ้น รักษาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นในแต่ละเมืองไว้ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว⁵

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันรัฐมีนโยบายหลักที่มุ่งจะปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของประเทศ โดยมุ่งแก้ไขสภาพมิให้ชุมชนแต่ละชุมชนพึ่งรายได้จากผลผลิตการเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว แต่พยายามใช้ทรัพยากรหรือความสามารถที่มีอยู่แล้วในแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนสนับสนุนการเพิ่ม

⁴ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2520), หน้า 2.

⁵ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 174-183.

รายได้และการจ้างงานให้กับประชาชน^๑

เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศนิยมไปพักผ่อนและท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่สวยงามและสวยงามตามธรรมชาติ กล่าวคือ มีชายหาดที่สวยงาม น้ำทะเลที่สะอาดหลายแห่งรอบเกาะเหมาะต่อการพักผ่อนเล่นน้ำ มีสวนมะพร้าวเป็นแนวรอบชายฝั่งถัดจากหาดทรายอันเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ มีเกาะแก่ง บริเวณแนวประการัง และมีแหล่งท่องเที่ยวอื่นอีกหลายแห่ง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวน้ำตก แหล่งท่องเที่ยวป่าเขา และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ซึ่งช่วยเสริมแหล่งท่องเที่ยวหาดทรายชายทะเล ทำให้เกาะสมุยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ความสวยงามและมีเอกลักษณ์ของตนเอง ทำให้เกาะสมุยได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เมื่อพิจารณานักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเกาะสมุย ระหว่างปี พ.ศ. 2523 - 2532 (ตารางที่ 1.3) ปรากฏว่า การท่องเที่ยวของเกาะสมุยได้ขยายตัวมากขึ้นกว่าเดิม จาก 21,110 คน เป็น 340,358 คน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่มาเกาะสมุยมีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.63 คน ในปี พ.ศ. 2532 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต เมื่อเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวภูเก็ตมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 11.55 และนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพัตยาภักกลับลดลงร้อยละ 2.02 โดยบางช่วงของเวลาในปัจจุบัน ประมาณว่ามีนักท่องเที่ยวอยู่บนเกาะกว่าหนึ่งหมื่นคนต่อวัน มีผู้เดินทางเข้าออกกว่า 400 คนต่อวัน ที่พักและบริการหลาย ๆ ด้าน ประสบปัญหาความขาดแคลน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง สิงหาคม พ.ศ. 2530 ได้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วงและปริมาณน้ำสำรองไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคของประชากรและนักท่องเที่ยว จนเกิดกรณีพิพาทอยู่ทั่วไปสภาวะเช่นนี้เป็นสภาวะที่น่าเป็นห่วงต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสมุยอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาความไม่สมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางการท่องเที่ยวที่เกาะสมุย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการลงทุนของรัฐด้วย เนื่องจากในสภาพปัจจุบันการพัฒนาไม่ได้มีการวางแผนหรือแผนพัฒนาไม่ได้กำหนดให้ชัดเจนถึงระดับความเหมาะสมของปริมาณนักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดแผนการพัฒนาหรือการวางแผนรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวเกาะสมุย มีความชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น จึงควรมีการประมาณการ

^๑ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, "แผนการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)" สำนักนายกรัฐมนตรี, หน้า 217-218.

ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุยในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและรูปแบบที่เหมาะสมของอุทยานการท่องเที่ยวที่จะทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีของเอกชนและรัฐบาลสอดคล้องสัมพันธ์กันเพื่อให้สามารถดำเนินการเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักให้ได้ผลอย่างเต็มที่ โดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายต่อไป

ตารางที่ 1.3 จำนวนนักท่องเที่ยวเกาะสมุย ภูเก็ต และพัทลุง พ.ศ. 2523-2532

หน่วย : คน

ปี พ.ศ.	แหล่งท่องเที่ยว					
	สมุย		ภูเก็ต		พัทลุง	
	จำนวน	% การเพิ่ม	จำนวน	% การเพิ่ม	จำนวน	% การเพิ่ม
2523	21,110	-	118,318	-	476,563	23.32
2524	35,410	67.42	131,702	11.31	505,804	6.14
2525	138,786	291.94	195,906	48.75	599,535	18.53
2526	140,551	1.27	233,666	19.27	593,544	-1.00
2527	142,317	1.26	340,950	45.91	682,419	14.97
2528	157,381	10.58	345,268	1.27	796,047	16.65
2529	172,445	9.57	476,954	38.14	933,697	17.33
2530	251,824	46.03	546,954	14.68	1,417,451	51.77
2531	277,560	10.22	726,173	32.77	1,727,025	21.84
2532	340,358	22.63	810,014	11.55	1,692,201	-2.02

ที่มา : รายงานโครงสร้างการสำรวจการท่องเที่ยวภายในประเทศ
กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาหาแนวทางการวิเคราะห์การประมาณปริมาณนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุย
2. เพื่อประมาณการปริมาณนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)
3. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเกาะสมุย
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นที่เกาะสมุย

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1 พื้นที่การศึกษา

สำหรับการศึกษาการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 จะทำการศึกษาเฉพาะอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ธานี มีเนื้อที่ประมาณ 231.36 ตารางกิโลเมตร ไม่รวมเกาะเล็กเกาะน้อยใกล้เคียง หมู่เกาะอ่างทอง และเกาะพะลาง

1.3.2 ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล

สำหรับข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการค้นคว้า จากสถิติ และเอกสารวิชาการต่าง ๆ จากทางราชการ ได้แก่

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1.4 นิยามศัพท์

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยือนชั่วคราวโดยพักอาศัยอยู่ในจังหวัดที่มาเยือนเป็นเวลาอย่างน้อย 24 ชั่วโมง แต่ไม่เกิน 90 วัน และการเดินทางนั้น มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ก) การใช้เวลาวางไปในเรื่องต่างๆ เช่น การหยุดพักผ่อน การหาความสำราญ เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ การศึกษา การศาสนา และการกีฬา

ข) กิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ การประชุมและสัมมนา

1.5 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการวิเคราะห์การประมาณการปริมาณนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุย ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน จะทำการศึกษาโดยใช้แบบวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) คือ ใช้เครื่องมือทางเศรษฐมิติ โดยมีกรอบในการศึกษาเพื่อคัดเลือกแนวทางการวิเคราะห์ 3 วิธี คือ

1. การใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression)
2. การใช้เทคนิค Pooling Cross-section and Time-series Data
3. การใช้ Shift and Share Model

หลังจากได้ศึกษาตามแนวการวิเคราะห์ทั้ง 3 วิธีแล้ว จะทำการคัดเลือกแบบจำลองที่สามารถใช้พยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวได้ถูกต้องและแม่นยำมากที่สุด เพื่อใช้ในการประมาณการนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุยในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

1.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Askari⁷ ทำการศึกษาการประมาณการอุปสงค์ของทัวร์เบ็ดเสร็จโดยเฉพาะของผู้อาศัยในรัฐต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา โดยใช้สมการถดถอยเชิงเส้นตรง ตัวแปรที่ใช้คือระดับรายได้ต่อหัว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว และจำนวนสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ผลการศึกษาพบว่า ระดับรายได้

⁷ H. Askari, "Demand for Package Tours," Journal Transport Economics and Policy, 5 (January 1970) : 40-51.

ได้ต่อหัว เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของความต้องการท่องเที่ยวทัวร์เบ็ดเสร็จของนักท่องเที่ยวระหว่างรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ที่อยู่ภายใต้สมมติฐาน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ จะคงที่ และใช้ได้ในการพยากรณ์ระยะสั้นเท่านั้น คือ ภายในเวลาไม่เกิน 2 ปี ซึ่งจะไม่เป็นจริงที่จะสมมติให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคงที่ในระยะยาว

Bechdolt^๘ ได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการเดินทางจากรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ไปรัฐฮาวายโดยใช้ข้อมูล ๓ เวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross section) วิเคราะห์ในแต่ละปีระหว่างปี 1961-1970 (พ.ศ. 2504-2513) ในแบบจำลองจะพิจารณาเป็น 2 แบบ สำหรับตัวแปรด้านรายได้ คือ รายได้ส่วนบุคคลและรายได้ต่อหัว จากการศึกษาพบว่า รายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการอธิบาย และในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ตัวแปรที่มีความสำคัญในการอธิบายความต้องการในการเดินทางไปรัฐฮาวาย ได้แก่ รายได้ส่วนบุคคล รายได้ต่อหัว และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

Smith and Toms^๙ ทำการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไป-กลับ ประเทศออสเตรเลีย โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อน ตัวแปรที่ใช้คือ รายได้ที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ที่แท้จริงต่อหัวของนักท่องเที่ยวต้นกำเนิด ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปประเทศต้นกำเนิด อัตราแลกเปลี่ยนเปรียบเทียบระหว่างออสเตรเลียและประเทศต้นกำเนิด สัดส่วนของชาวออสเตรเลียที่ถือกำเนิดในต่างประเทศ และจำนวนของชาวออสเตรเลียที่ถือกำเนิดในออสเตรเลียและอาศัยในต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถใช้อธิบายได้ดี นอกจากนั้นตัวแปรหุ่น เช่น ภาวะการเคลื่อนไหว ขึ้นๆ ลงๆ ของฤดูกาล และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่นๆ ระหว่างประเทศต้นกำเนิดและประเทศปลายทางสามารถนำเข้ามาไว้ในสมการได้ แต่ไม่สามารถจะนำมาแสดงและอธิบายถึงระดับความสำคัญให้ชัดเจนได้โดยตรง

^๘ B.V. Bechdolt, "Cross-Sectional Travel Demand Function : US. Visitors to Hawaii, 1961-1970," The Quarterly Review of Economics and Business, 13 (Winter 1973) : 37-44.

^๙ D.A. Smith and N.J. Toms, Factors Affecting Demands for International Travel to and from Australia (Canberra : Bureau of Transport Economics, Australian Government Publishing Service, 1978).

อุบล ต่อกิจ¹⁰ ทำการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยในระหว่าง พ.ศ. 2518-2522 โดยใช้สมการเส้นแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวและสมการเส้นแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวและค่าดัชนีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล ข้อมูลอนุกรมเวลาที่ใช้ คือ ช่วง พ.ศ. 2507-2516 หลังจากได้จำนวนนักท่องเที่ยวจากการพยากรณ์แล้ว จึงนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าพยากรณ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคแปซิฟิก บริษัท โบอิง ซึ่งเป็นบริษัทที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกา ผลจากการเปรียบเทียบปรากฏว่า การพยากรณ์โดยใช้สมการเส้นแนวโน้มให้ค่าพยากรณ์ใกล้เคียงกับค่าพยากรณ์จากชุดอื่นๆ แสดงว่าการพยากรณ์ด้วยวิธีดังกล่าวเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวได้

Bang-ornrat Rojwannasin¹¹ ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยกำหนดการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ ยุโรป ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น อาเซียน ตะวันออกกลาง และอื่นๆ ตัวแปรที่ใช้คือรายได้ต่อหัวของประเทศแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินสกุลของประเทศนักท่องเที่ยวกับเงินบาท ระดับราคาสินค้าบริการในประเทศไทยเทียบกับประเทศแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว ระดับราคาน้ำมัน จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมาข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลแบบอนุกรมเวลาในช่วง พ.ศ. 2506-2523 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการกำหนดการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเที่ยวเพิ่มขึ้น ระดับราคาไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญนัก ส่วนอัตราแลกเปลี่ยนจะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเท่านั้น คือ กลุ่มประเทศออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ และประเทศญี่ปุ่น ทางด้านต้นทุนการขนส่งซึ่งแทนด้วยระดับราคาน้ำมันนั้น เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง นอกจากนี้ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการเดินทางมาเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง

¹⁰ อุบล ต่อกิจ, "การพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในประเทศไทยปี พ.ศ. 2518-2522" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

¹¹ Bang-ornrat Rojwannasin, "Determinants of International Tourist Flows to Thailand" (Master of Economics, Faculty of Economics, Thammasat University, 1982).

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวเกาะสมุย ของนักท่องเที่ยวสัญชาติต่างๆ
2. เพื่อเป็นแนวนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกาะสมุยต่อไป
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวสำหรับแหล่งท่องเที่ยวอื่น
4. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับรัฐบาลในการใช้เป็นแนวทางในการวางแผนรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดรูปแบบของอุทยานการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุยในอนาคต ทั้งนี้เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของเกาะสมุยขยายตัวไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

1.8 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

ในการนำเสนอวิทยานิพนธ์ จะแบ่งรายละเอียดเป็น 4 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความสำคัญและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขต วิธีการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงทิศทางของการศึกษานี้

บทที่ 2 ประกอบด้วย สภาพทั่วไปของเกาะสมุย แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของเกาะสมุย ปริมาณและการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว และสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ

บทที่ 3 เป็น กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีและวิธีการศึกษา และวิธีการคัดเลือกแบบจำลอง

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน คือ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวเกาะสมุยจากแบบจำลองทั้ง 3 วิธี ผลการประมาณการปริมาณนักท่องเที่ยวที่เกาะสมุย จากแบบจำลองแต่ละวิธี การเปรียบเทียบผลการประมาณการปริมาณนักท่องเที่ยวของแบบจำลองทั้ง 3 วิธี ผลการคัดเลือกแบบจำลอง และข้อดีข้อเสียของแบบจำลองแต่ละวิธี

บทที่ 5 จะเป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ